

Denne kolonne er
forbeholdt sensor.

Del A

Jeg vil i denne delen gjøre rede for 4
samfunnsvitenskapelige uttrykk. Jeg vil ta for
meg Gemeinschaft og Gesellschaft, kommunikativ
handling, objektivitet og avslutte med sosial
arbeidsdeling.

Gemeinschaft og Gesellschaft

Det var tyskeren Ferdinand Tönnies som kom
med disse uttrykkene. De blir ansett som en
videreføring av Smith og hevder sitt arbeide om
forholdsvis mer eller mindre tradisjonelle samfunn, samt ett av
sociologiens viktigste begreper.

De tar for seg å beskrive menneskelige relasjoner i
samfunnet, hvor Gemeinschaft passer for de
nære relasjoner og tradisjonelle samfunn som bond-
samfunnet. Her vil hvert individs relasjoner og
handlinger skje på grunnlag av en iboende natur
og programmet handlingsskjema. Handlingene fordrer
ikke refleksjon, men er naturlige. Slike relasjoner
kan være mor-barn relasjoner, nære venner eller
arbeid man har holdt sammen over lengre tid.
Disse samfunnene er også preget av mye likhet.

Gesellschaft passer for å beskrive relasjoner og ~~hand~~
menneskelige handlinger i det mer eller mindre samfunn, ofte
lokalisert til byene. Individet foretar intelligente
og kalkulerende beregninger når de bestemmer hvem

Denne kolonne er
forbeholdt sensor.

de skal fortelle seg selv, hvor effektivitet og konsenshet er viktig. Kontrakten er viktig i disse relasjonene, og begge parter er klar over at relasjonen er midlertidig. Ulikhet mellom individer er rådende.

Er viktig å understreke at Tönnies mente at ingen samfunn var noen basert på en av de to. Man finner begge typer relasjoner i ett hvert samfunn, og hvordan et godt Gemeinschaft eller Gesellschaft-samfunn vil klart i opprettholde seg selv.

Kommunikativ handling

Jürgen Habermas, også tysker, er ~~den~~ forskeren som innførte dette begrepet. Han bygger på Webers sitt rasjonalistiske perspektiv, og i så måte er den kommunikative handling rasjonalistisk, med både den verdirasjonalistiske og målrasjonalisme som uttrykkets form.

Fokuset i den kommunikative handling er ^{selve} utøvelsen og kommunikasjonen av sitt syn, ~~er~~ uavhengig om den er basert på verdirasjonelle eller målrasjonelle verdier. Er altså hvordan budskapet blir formidlet som er viktig i den kommunikative handling, hvor både f.eks. metan argumenteringen foregår samt kroppsspråket til debattanten er elementer som blir uttrykt.

Ved å se på den kommunikative handling mener Habermas at man skal få en større mulighet til å lære og forstå våre motstandere. Ved å oppnå større forståelse

Denne kolonne er
forbeholdt sensor.

er motparten vil utsiktelene til å nå en enighet på
fuss av verdiforankelle eller målrasjonelle verdigrunnlag
være større.

Objektivitet

Dette begrepet går inn i en lang som fannvitenskapelig
debatte om muligheten for å utvikle objektiv
kunnskap. Mange forskere setter objektivitet som
et ideal for forskning. Dette vil si at kunnskapen
som blir framskaffet av forskningen bør være
uforøget av tid og rom, og fri for aktørenes verdi-
grunnlag og dens samtidts normer & tradisjoner.

Dette idealet har flere ganger blitt satt på prøve.
Weber mente at den objektive forskning ikke
eksisterte, og at forskerens subjektivitet alltid ville
spille inn i hans forskning. Weber foreslo grundig kost-
legging av forskerens verdier som en måte å bedre
objektiviteten til forskere på. Ved å være fullstendig
klar over sine egne verdier vil forskeren merke sin
egen subjektivitet i forskningen mente Weber.
Hvis man ser på Gadamer's hermeneutikk, altså
fortellingsløse, hvor viktigheten er å analysere og
forstå forskerens samtid og meningsdannelse, samt
hans verdigrunnlag, er viktige redskaper for bedre
forståelse av deres verker. Dette betyr altså at
selv klassikere var påvirket av forskjellige forhold
som påvirket deres forskning og analyser. Objektivitet
vil dermed utgå etter som det har vært en påvirkning

Denne kolonne er
forbeholdt sensor.

som kan ha drøtt resultatet, en annen tetsning enn det skulle ha gjort uten den samme påvirkningen.

Postmodernismen er også et tilskudd i samfunns-
vitenskapen som står tvil om vitenskapens
ideal "objektivitet". Postmodernismen med Giddens og
Lyotard som noen av sine talmenn, er i seg
selv nihilistisk. Dette betyr at alle verdier er
diskutable og relative, det finnes ikke noe som er
u diskutable. En postmodernist vil dermed heller ikke
støtte opp om objektivitet som noe vitelig, da
alt kan ses på med forskjellige øyne.

Sosial arbeidsdeling

Dette er et begrep som har vært omtalt av flere
store samfunnsvitenskapelige forskere, med
Marx og Durkheim som kanskje de to største.
Spencer så også på arbeidsdeling, den store differensieringen,
i samfunnet som en faktor for utvikling. Jo
høyere grad av differensiering jo lengre var samfunnet
kommet på sin utviklingsbane.

Marx anså den økte arbeidsdelingen i samfunnet,
spesielt i kapitalismen som var Marx' hovedvirke,
som et nødvendig skritt i samfunnets parallelle
utviklingsbane mot kommunismen. Arbeidsdelingen
representerer derfor et onde for menneske, og
i kapitalismen resulterte det i et arbeidsløst folk
fremmedgjort for seg selv. Arbeidsløse hadde

Denne kolonne er
 forbeholdt sensor.

ikke noe eierskapsforhold til arbeidet sitt, og mistet etterhvert sin livsglede og autonomi. Dette var et viktig element i Marx sin teori, og ville være med på å skape klassemotsattningene mellom kapitalisten og proletariatet.

Durkheim skrev arbeidsløsheten som en arbeidsdelingen. Han mente arbeidsløsheten kom som et resultat av indre samarbeid i et samfunn i deres kamp mot nød og ressurssknapphet båret fram av befolkningsvekst. Her skiller Durkheim seg ut ift Marx som mente den økte arbeidsløsheten kom som resultat av interssokamp om overfloden i et samfunn. Durkheim var også positiv til den økte arbeidsløsheten og dens stordriftsfordeler den ga samfunnet, i motsetning til Marx' negative syn på det samme fenomenet.

Jeg har etter beste evne svart på oppgavens del A og redegjort for de 4 gitte begrepene. Vil understreke at videre utdypning kan gøres på sentlige, men i lys av oppgavens rammer og tidsnødvendig begrepsnagret har jeg foretatt en ^{nødvendig} avgrensning. Jeg vil gå videre til del B. Der vil jeg besvare oppgave 7 vedrørende dialektisk utvikling med eksempler fra hovedsakelig europeisk samfunnsvitenskap basert på teori fra pensum, både Lindbæk og Engelsted.

Denne kolonne er
forbeholdt sensor.Del B

Å si at samfunnsvitenskap og samfunn utvikler seg dialektisk vil si at det skjer en utvikling basert på interessekonflikter. Det er disse motsetningene som driver samfunnet videre, og setter spor på utviklingen. Både samfunnsvitenskapens teoretikere er det Karl Marx som kanskje tillegges brukeren av det dialektiske prinsipp som årsaksforklaring på samfunnets utvikling.

Vi har forøvrig flere teoretikere som har sett på utvikling. August Comte kalte det fremskritt, og la vekt på hvordan ny kunnskap erstattet gammel kunnskap. På denne måten ble samfunn som representerte den gamle kunnskapen naturlig skjøvet ut av den nye kunnskapen som kom fra andre samfunn. Herbert Spencer, som mente ordet fremskritt ble for antroposentrisk, og bygget det ut med utvikling, vektla konflikten mellom to samfunn som pevider ut utvikling. Denne konflikten ble vunnet av det samfunnet med best kunnskap og teknologi, og uttrykket "Survival of the fittest" kan til sin rett. Dette var Spencers sitt uttrykk, men er hans samtidige og gode venn Charles Darwin som har gjort det allment kjent. Max Weber la i sine teorier vekt på et rasjonelt felte i samfunnet som en faktor til utvikling. Durkheim på sin side mente utvikling skjedde som en konsekvens av befolkningsvekst og at samfunnet måtte innfinne seg deretter. Med bakgrunn i dette vil jeg påstå at det ofte råder

Kurskode/Fag: Ex-104
 Kandidatnr.: 6828
 Dato: 14/12-07
 Ark nr.: 7 av 11

Denne kolonne er
forbeholdt sensor.

interessemotsetninger i både samfunnet og samfunnsvitenskapen, og resultatet av disse motsetningene har sørget for en utvikling ~~til et bedre~~ basert på kompromissor eller "besvring" av den andre parten i en slik interessemotsetning.

Til fross for denne observasjonen er det Karl Marx som tegnes som teoretikeren med det dialektiske prinsipp. Marx ser på interessemotsetningene mellom de to klassene i samfunnet. I kapitalismen, som var den epoken Marx's teorier er hovedsakelig basert på, er det kapitalistene som utgjør den ene klassen, ~~og~~ arbeidende, altså kalt proletariatet av Marx, som utgjør den andre. Gjennom Marx' materialistiske historieoppfatning ser vi hvordan det dialektiske prinsipp spiller sin rolle. Det er arbeidende i sin omgang med naturen og redskaper, kalt produktivkrefter, som er i interessemotsetning til de som styrer og opprettholder samfunnsstrukturen, kalt produksjonsforholdet. Disse utøver sin makt ovenfor religion, kultur og politikk som blir kalt overbygging, og er fernet av produksjonsforholdenes innflytelse. Det er forøvrig produktivkrefter som forholder seg engasjert med ressursene og skaper en overflod. Det vil oppstå en interessemotsetning mellom produktivkrefter som ønsker å fornye samfunnet, og produksjonsforholdet som vil bevare eksisterende makt-strukturer. Det vil komme en overgang, og den vil skje brått i form av en revolusjon, og de ~~og~~ tidligere produktivkrefter vil overta styringen over de

Denne kolonne er
forbeholdt sensor.

som representerer produksjonsforholdet. Paktene vil bli byttet ~~om~~ om, og de tidligere fjernene vil bli merpendagene hener. Illustrert som en formel vil det se slik ut:

Prk 7 → ~~Produktiv~~ produktiv krefter

PrF 7 → produksjonsforhold

OvB 7 → overbeholdning

Prk 7 → PrF 7 → OvB 7

Når det oppstår et skifte i produktivkreftene, vil Prk 2 påvirke PrF 7 og OvB 7 til også å utvikle seg.

Dette gjentar seg oppover historien, og man vil klatre oppover den forutbestemte utviklingsstigen til kapitalismen, hvor proletariatet representerer produktivkreftene, og kapitalistene utgjør produksjonsforholdene. Historien vil igjen gjenta seg, og interessekonflikten mellom disse to klassene vil ende i en revolusjon hvor arbeidere tar makta fra kapitalistene og fører oss til sosialismen som det neste stadiet på Marx' utviklingsbanen. Det kommunistiske samfunn vil være det endelige samfunn, hvor man beholder teknologien og bruk av ressurser, men speiler det utkommunistiske samfunn hvor arbeidsdelingen og fremmedgjeringer ~~er~~ arbeidsdelingen fører med seg, er de elementer som er ikke-eksisterende. Marx' arbeid vedrørende kapitalismen er omfattende, men for å gi en kort redogjørelse for hvordan de to klassene beveget seg mot det neste stadiet i

Denne kolonne er
forbeholdt sensor.

kapitalismen, vil jeg fremheve følgende. Arbeideren er fremmedgjort for seg selv, og har lite/ingen påvirkning på eget arbeid. Marx setter arbeid i en sammenheng, og plassen hvor individet får realisere seg selv. Som en følge av kapitalismens høye arbeidsdeling oppstår fremmedgjortingen. Pga sterk konkurranse mellom de forskjellige kapitalistene vil lønningene for arbeideren være nær eksistensnivå, akkurat tilstrekkelig til å oppdra nye arbeidere som skal ta plass som industriens fortengete verktøy og maskin del. Dette fører til en svekket kjøpekraft, og innfrysningen til kapitalistene blir mindre. De blir nødt til å effektivisere, for å unngå å bli utkonkurrert. Dette fører til oppsigelser og ytterligere svekket kjøpekraft. Dette blir en ond sirkel hvor kapitalen ender opp på veldig få hender, og proletariatet øker i antall og styrke. Ved hjelp av intellektuelle vil det oppstå en bevisstgjøring hos proletariatet, og styrke evnen til klasse mobilisering og kamp mot kapitalistene som det blir fette og farte av. Det hele kulminerer i en revolusjon, og kapitalismens arbeiderklasse vil bli den nye epokenes herskere. Dette er en av Marx' beste illustreringer på ~~at~~ hvordan samfunn og samfunns vitenskap utvikler seg dialektisk.

Jeg vil nå omtale et annet eksempel på dialektisk utvikling. Tidslinjen fylles seg fra Marx sin samtid til ca 2-300 hundre år tilbake i tid, to ca 15-17 hundre tallen, Her ser vi

Denne kolonne er
 forbeholdt sensor.

hvordan kirken og dens autoritet er i en interesse-
 motsetning til vitenskapen. Dette er en omfattende
 og begrepsrike epoke, men noen hovedelementer
 vil bli trukket fram. Med 15. hundre tallets renessanse
 fikk vitenskapen ny giv og tilhøgere på bekostning av
 kirken. En vitenskapelig revolusjon fant sted med
 den kopernikanske revolusjon som viktig bidragsyter.
 Mennesketiden var ikke ferdig i Guds sønnens og
 verden var ikke bare år gammel, men millioner.
 Vitenskapsmenn som Newton og Galilei ble markerte
 som vitenskapelige forskere som falt kirken imot.
 Galilei var fram til 1990-tallet fremdeles
 ansett som ^{en vitenskaps} fjell. Det fant sted kristne
 reformasjoner som ga grunnlag for calvinisme, og
 dens innvirkning i følge Weber på kapitalismen.
 Reformasjoner innen alle de samfunnsmessige
 områder, politikk, kultur, økonomi og sivilt samfunn
 gjorde at vitenskapen vant fremgang, kirken mistet
 over tid mye på autoritet, men vitenskapen
 sørget for flere oppdagerier og skapte en ny
 fremtidstro. Denne interessemotsetningen mellom kirke
 og vitenskap har ført til en utvikling på både
 samfunn og samfunnsvitenskap, men jeg vil påpeke at
 dette er en interesse motsetning som pågår fremdeles,
 og vil fortsette i lang tid uten å ha grunnlag for det
 siste.

Som et eksempel på dialektisk utvikling i Norge
 vil jeg framheve motsetningene som eksisterte ved
 de tidene da Norge erklarte seg som selvstendig
 i 1814. Vi ser interesse motsetningene mellom de

Denne kolonne er
forbeholdt sensor.

Som kjempet for ett selvstendig Norge, og makta som var i visse områder i Norge og i Danmark. Som et led i å bli selvstendig, måtte det en nasjonalbygging til. Her kommer Ludvig Holberg inn. Med sine verker var han en stor forkjemper for nasjonalbyggingen, og blir regnet for den nordiske sosiologs beste formidler. Andre sentrale navn både før og etter 1814 vedrørende nasjonalstaten og utviklingen av nasjonen var Treschow og Schmeilgaard. Universitetet som ble etablert i 1813 sørgte også for at interessene som kjempet for et selvstendig Norge ble styrket. ~~For å sikre på landslaget~~ ~~med forhandlingsmateriale~~ ~~og~~ ~~for å sikre~~ Universitetet sørgte for at embetsmenn ble utdannet til det "frie Norge", og mens utvekslingen mellom de to partene i frihandlingspølsen kom tydeligere frem. Dette er et eksempel på hvordan det dialektiske prinsipp her fremmer et: Norge vil fremtidig undersøke at eksemplet ^{vedrørende} Marx er hovedelementet i denne besvarelsen om den dialektiske ~~prinsipp~~ utvikling.

Som avslutning vil jeg kommentere at jeg med min bakgrunn som utviklingsstudiet ser forbedring med det dialektiske prinsipp, altså interesse-motsetninger. I historisk/historien finnes flere gode eksempler på hva som kan skje hvis kun en side blir hørt, og ikke resultatet basert på en ~~enklings~~ gjensidig utveksling av interesser og meninger.